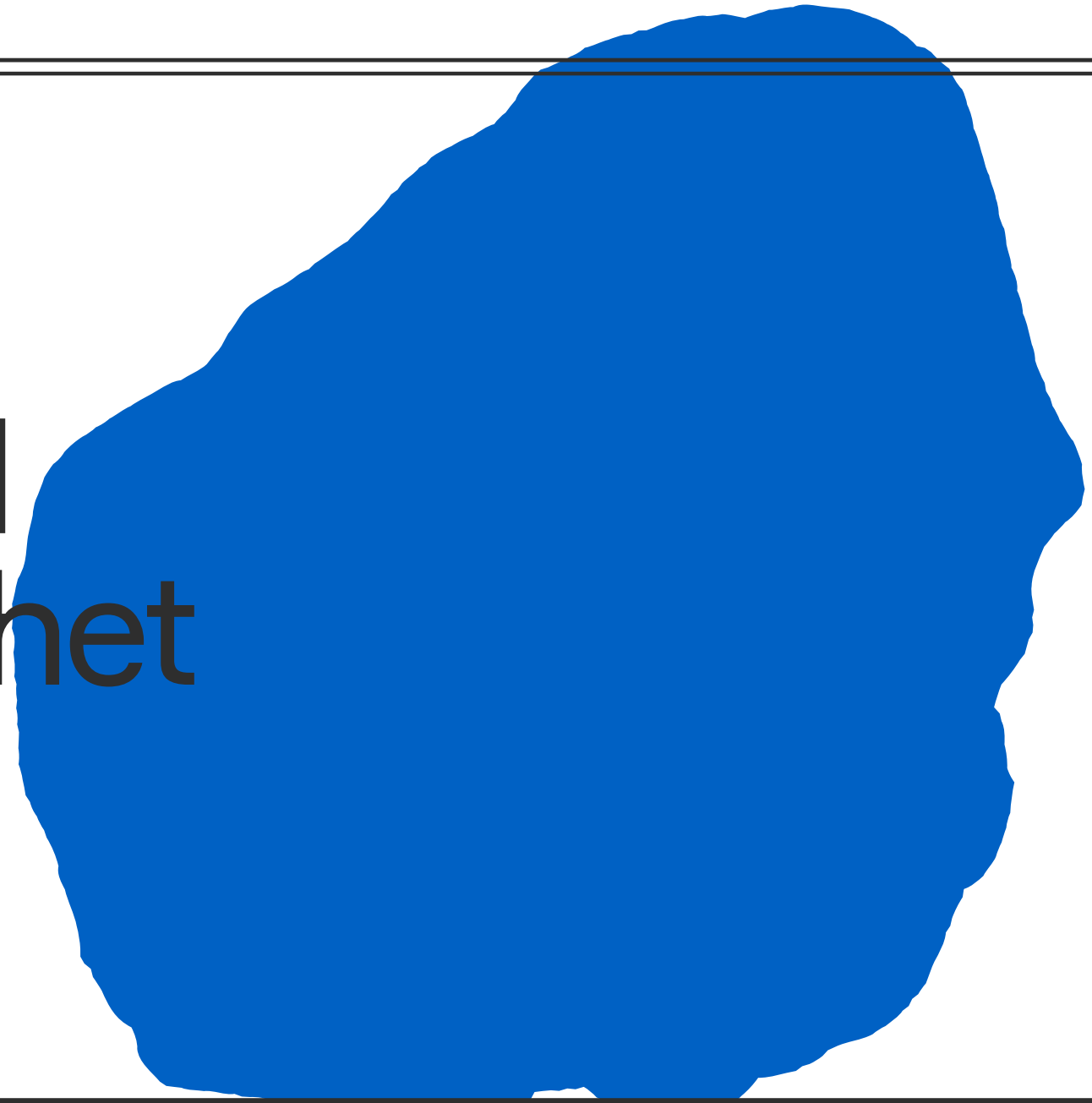

Hogeschool van Amsterdam

Duurzaamheid verankeren in het curriculum

Groene Peper, 22-5

Wat willen we jullie meegeven in sessie?

- Ervaringen traject HvA opleiding Bedrijfskunde
- Proces van verankering
- Omgaan met verschillende typen studenten en motivaties
- Beginnen met verankeren
- Tips & Tricks

Even voorstellen

Lieke Rozendal HvA

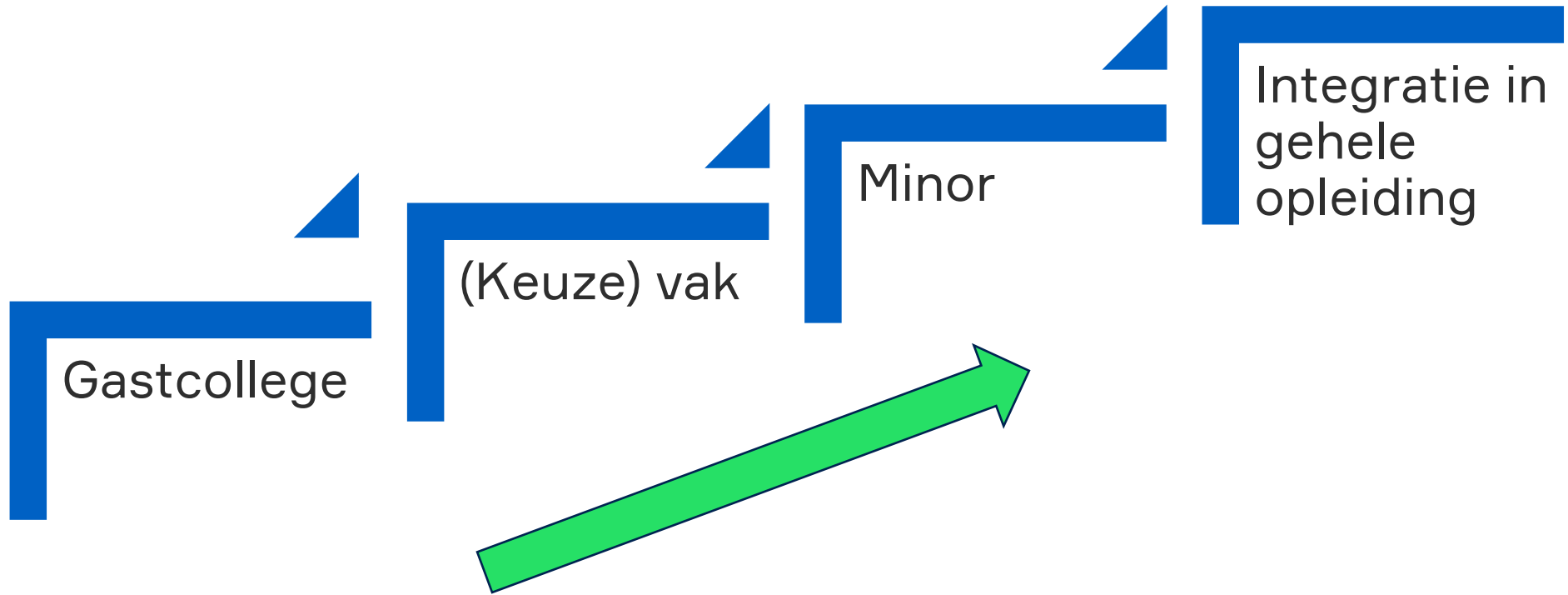
- Projectleider MVH
- duurzaamheidscoördinator
- Docent

Cas Smitsmans

- Docent/ Trainer
- Sustainability Consultant

Hoe ver ben jij met duurzaamheid?

Hoe ver zijn jullie met duurzaamheid?

We organiseren zo nu en dan een gastcollege over duurzaamheid

We hebben een keuzevak gerelateerd aan duurzaamheid

We hebben een minor/module over duurzaamheid

Duurzaamheid is verweven in alle vakken van de opleiding

menti.com
3236 8645

Waiting for participants

Traject: HvA Bedrijfskunde

Leerdoelen

1. Je begrijpt de invloed die 'goed werkgewenschap' heeft op werknemers, de organisatie zelf en de (directe) omgeving. OF: met welke heeft en de verantwoordelijkheid die organisaties dragen om hier zorgvuldig mee om te gaan.
4. Je bent je bewust van de impact die diversiteit heeft en de verantwoordelijkheid die organisaties dragen om hier zorgvuldig mee om te gaan.

Focus GIO

- Goed werkgewenschap
- Diversiteit / inclusie (De sociale verantwoordelijkheid duurzaamheid)

Raadvlakken

Welke kennis heb ik nodig om...
 Hoe kan ik...
 Welke kennis heb ik nodig om...
 Hoe kan ik...
 Welke kennis heb ik nodig om...
 Hoe kan ik...
 Welke kennis heb ik nodig om...
 Hoe kan ik...
 Welke kennis heb ik nodig om...
 Hoe kan ik...

Finance 1

True price initiative (Amsterdam) - schaduw prijzen

Acties

- * true pricing →
- * FOP minimaal één met duurzaam karakter / doelstelling
- * FOP: bedrijf met duurzaam karakter / doelstelling
- * CO₂-uitstoot } meenemen in ratio-analyse.
- * sociaal aspect
- * *Stuvia* (CO₂, water, etc)
- * *Non-Financiële* (CO₂ absolute/relatieve, 4P's, impact)

Finance 2: investerings (duurzaamheid)

→ true pricing
 → beoordeling volgens CSRA

3 fasen om tot verankering te komen

Training 1

Belang van duurzaamheid, relatie tot bedrijven/bedrijfskunde

Doel:

- Basiskennis over duurzaamheid verdiepen en verbreden
- Kennis over relatie tot bedrijven vergroten en concretiseren; impact van en op bedrijven. handelingsperspectief en rol in transitie
- Eerste slag maken op vertaling naar eigen vak

Training 2 + 3

Duurzaamheid integreren in leerdoelen, activiteiten en middelen

Doel:

- Verder aan de slag met vertaling naar eigen vak: formuleren leerdoelen en identificeren van mogelijke activiteiten en leermiddelen

Training 3

Presenteren & Finetunen vernieuwde vak opzet

Doel:

- Presenteren vernieuwde vak opzet aan collega's en trainer
- Ophalen ideeën en feedback om vak verder te verbeteren

Hoofddoel: duurzaamheid integreren in nieuwe vak opzet

Verankering in het curriculum

Oproep docenten: duurzaamheid moet een plek krijgen!

Te weinig aandacht voor duurzaamheid in nieuwe kerndoelen, vinden docenten

Lessen over de energietransitie op het Rijnlands Lyceum in Sassenheim. Arie Kievit voor de Volkskrant

Opinie Lessto

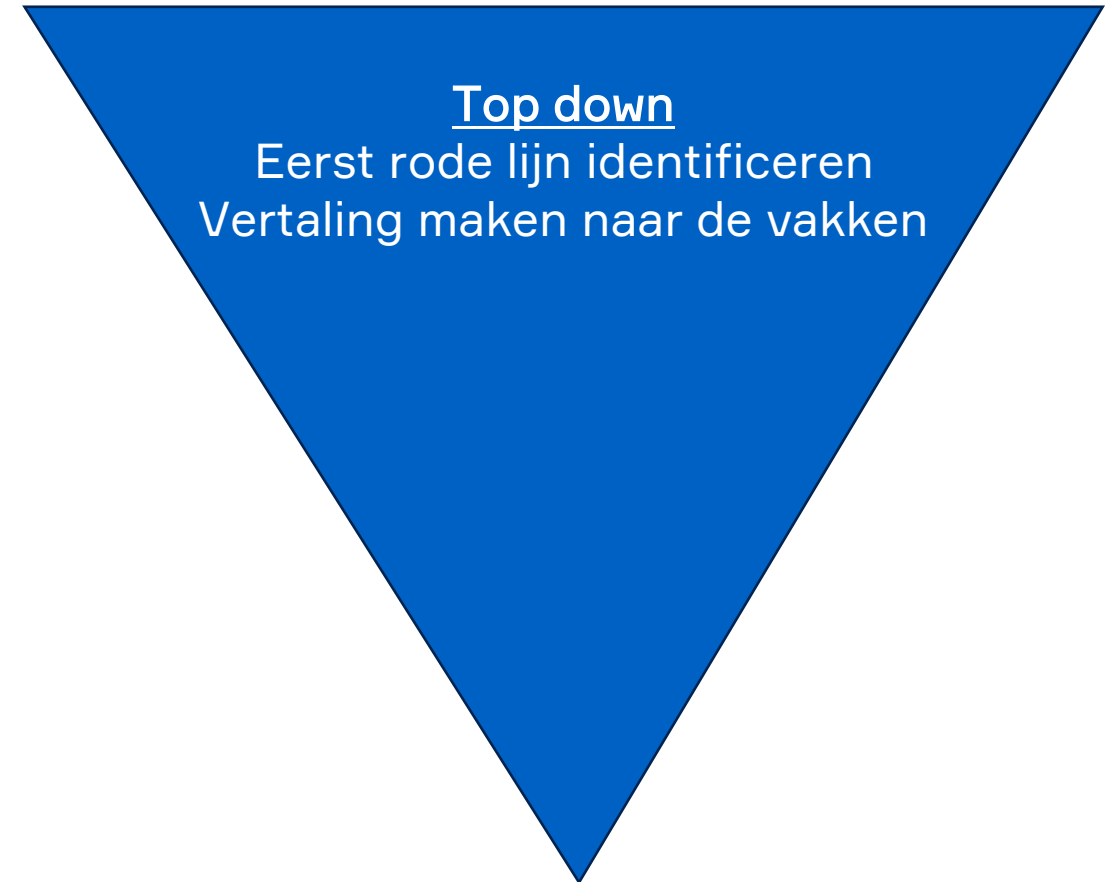
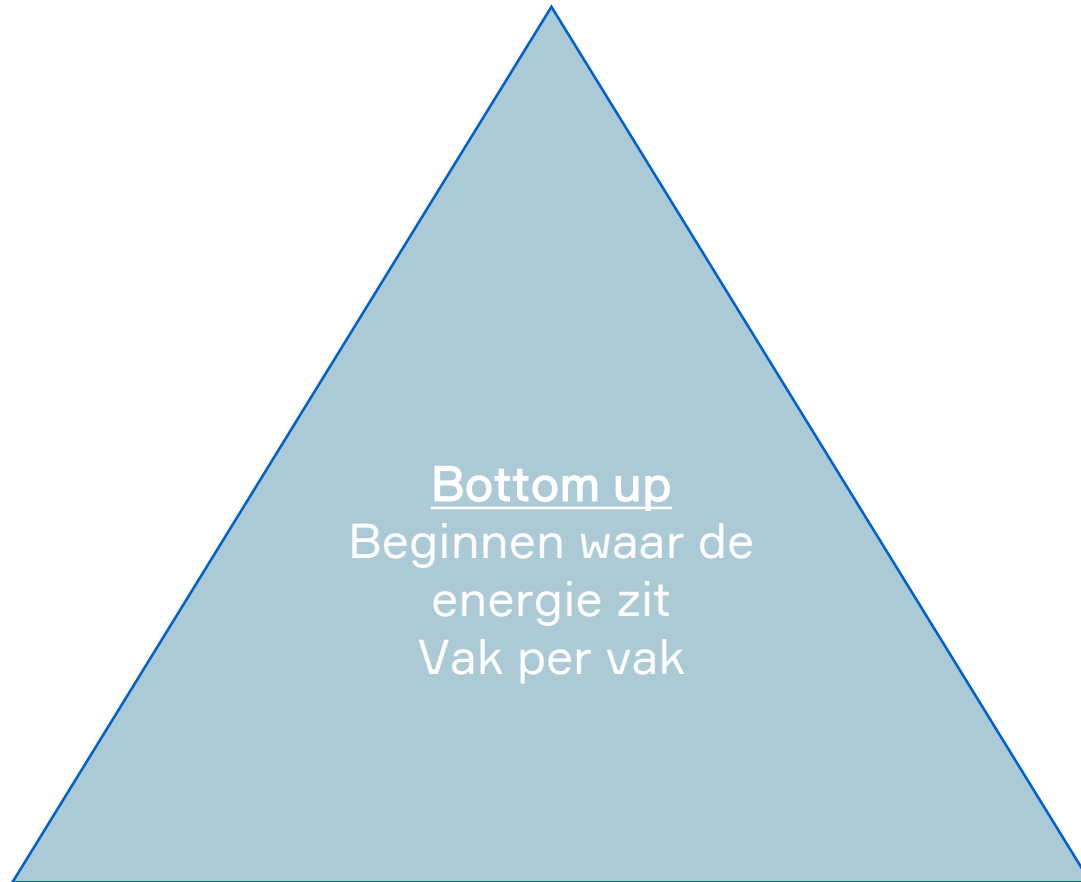
Opinie: Stel duurzaamheid in alle schoolvakken aan de orde

Het is de hoogste tijd duurzaamheid te integreren in de lesstof op school, vinden vakdidactici Tessa de Leur, Michiel van Harskamp en Adwin Bosschaart.

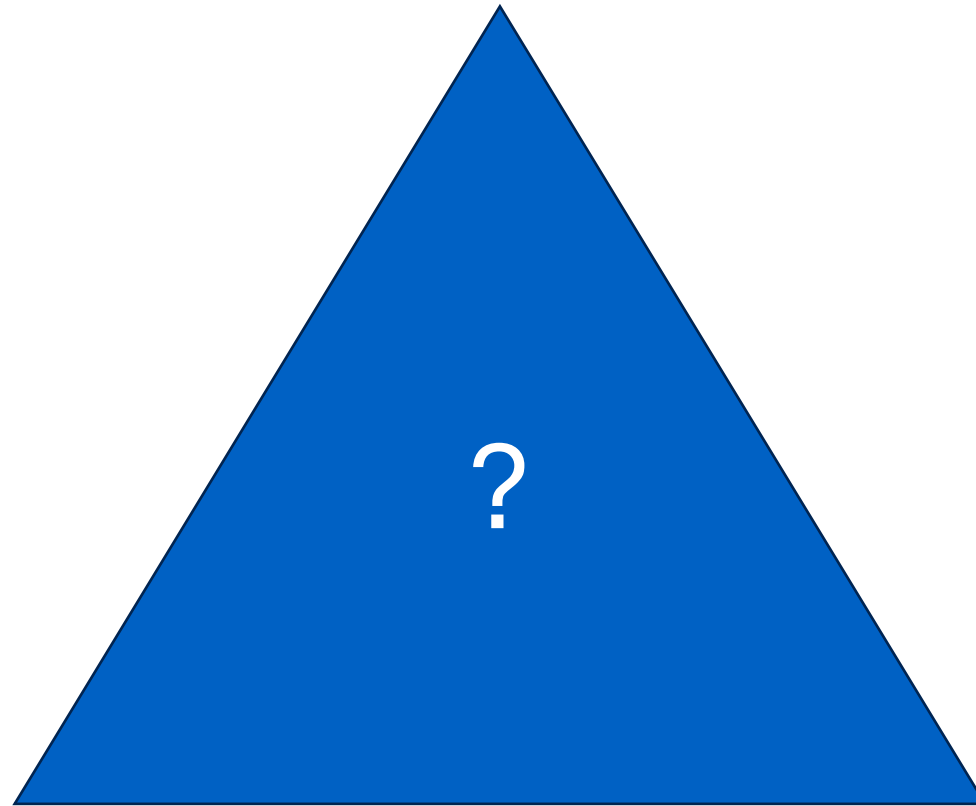

Tessa de Leur, Michiel van Harskamp en Adwin Bosschaart 4 april 2025, 09:26

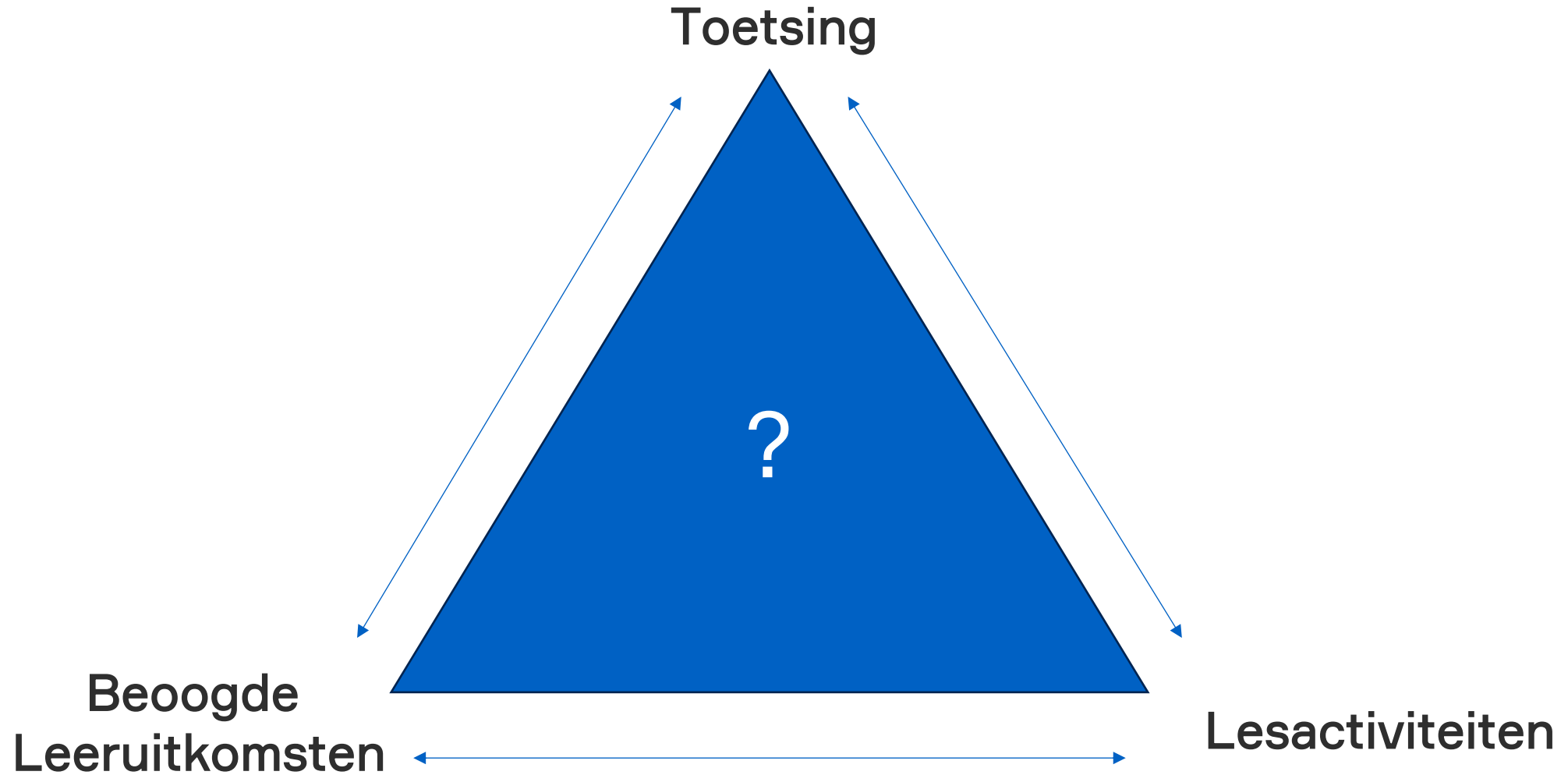
Overwegingen: niet goed of fout, beide hebben voor- en nadelen

Het begint bij deze driehoek

Constructive alignment als basis voor verankering

Voorbeeld: Leerdoel Management van strategie, bedrijfskunde

Huidige leerdoelen/competenties

- Een interne en externe analyse maken van een bedrijfsonderdeel, in relatie tot de actuele trends en ontwikkelingen binnen een branche.
- Op basis van de conclusies van het onderzoek enkele strategische issues bepalen voor het bedrijfsonderdeel, passend bij de bedrijfsstrategie.

Aangevulde leerdoelen/competenties

- Een interne en externe analyse maken van een bedrijfsonderdeel, in relatie tot de actuele trends en ontwikkelingen binnen een branche **en maatschappelijke uitdagingen in de wereld.**
- Op basis van de conclusies van het onderzoek enkele strategische issues bepalen voor het bedrijfsonderdeel, passend bij de bedrijfsstrategie **en kansen om extern maatschappelijke waarde te creëren.**

Kies een leerdoel en activiteit om duurzaamheid in te integreren

Huidig leerdoel/competenties

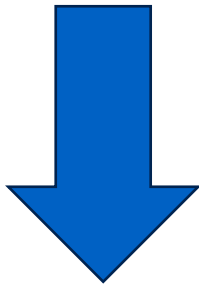

Aangevulde leerdoelen/competenties

Voorbeeld lesactiviteit: Project Ondernemingsplan

Business model Canvas

Sustainable Business Model
Canvas

Waar en hoe hebben/gaan wij de thema's integreren

- Leerdoel (Dee Fink):
 - Ik kan de sociale, ecologische en financiële impact van het business idee analyseren.
- Ondernemingsplan/beroepsproduct
- Uitleg over sociale & ecologische impact en werkvorm om te oefenen tijdens de les
- Voorbeelden tijdens de les laten zien
- Studenten gaan pitchen business idee pitchen en zullen de ecologische en sociale impact moeten benoemen
- Tijdens de assessment worden vragen gesteld over de sociale en ecologische impact
- In de crowdfundingvideo brengen studenten de sociale en ecologische impact van hun project in beeld.

Aan de studentenkant: Duurzaamheidsmoeheid & Klimaatverlamming

**DENKEN: KLIMAATVERANDERING
VERLIEST AAN URGENTIE,
VOORAL ONDER JONGEREN.
ONDANKS GROTER BEWUSTZIJN**

Bron: Ipsos

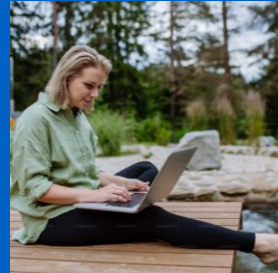
Algemeen: Vier type studenten

Type 1
De activist

Deze studenten zijn diep **gepassioneerd** over duurzaamheid en milieukwesties. Ze zijn vaak **goed geïnformeerd** over verschillende aspecten van duurzaamheid, zoals klimaatverandering, biodiversiteit en sociale rechtvaardigheid. Vinden huidige acties niet voldoende, vertrouwen bedrijfsleven niet.

Type 2
De bezorgde

Deze studenten hebben een gematigd niveau van interesse in duurzaamheid en milieukwesties. Ze zijn misschien niet zo diep gepassioneerd of goed geïnformeerd als de gedreven milieubeschermers, maar ze maken zich zorgen over de staat van het milieu en erkennen het belang van duurzaam leven.

Type 3
De onverschillige

Deze studenten hebben weinig tot geen interesse in duurzaamheid of milieukwesties. Ze zijn mogelijk meer gericht op andere prioriteiten of zijn gewoon apathisch ten opzichte van milieuzorgen.

Type 4
De scepticus

Deze studenten zijn sceptisch of twijfelachtig over de betekenis van duurzaamheid en milieukwesties. Ze kunnen de geldigheid van wetenschappelijk bewijs of de effectiviteit van duurzaamheidsinspanningen in twijfel trekken.

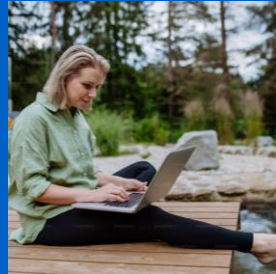
Hoe krijg je studenten mee? En met welke activiteiten?

Type 1
De activist

?

Type 2
De bezorgde

?

Type 3
De onverschillige

?

Type 4
De scepticus

?

Voorbeeld: Hoe krijg je ze mee?

Type 1 De activist

Meer kennis bieden, activisme gebruiken voor input vak

- Betrekken in discussies en debatten, andere kant van het 'gelijk' laten zien.
- Op onderzoek uit laten gaan naar het 'hoe'
- Eigen handelingsperspectief
- Toepassen in het vak

Type 2 De bezorgde

Meer kennis bieden en omzetten de **hoe vraag**, mee aan de slag

- Succesverhalen van **kleine** duurzame initiatieven
- **Eigen** handelingsperspectief
- Toepassen in het vak

Type 3 De onverschillige

Niet proberen te overtuigen met inhoudelijke duurzaamheid.

- Verplichte inhoud (zoals er ook wel andere verplichte inhoud is)
- Werkgevers vragen om deze kennis (vergroot je kans op de arbeidsmarkt)
- Benadruk de duurzaamheids **aanvulling** op het vak
- Wellicht ontstaat er toch nog een 'klik'

Type 4 De scepticus

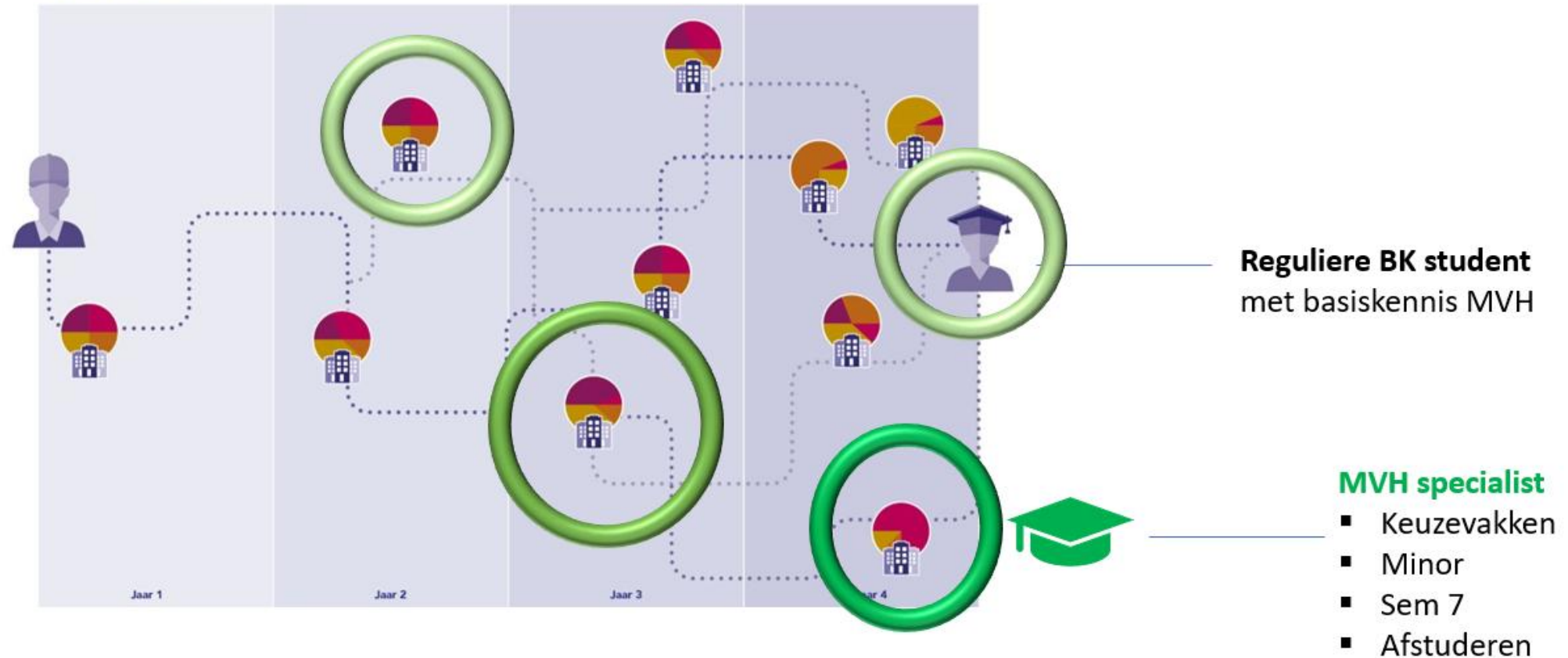

Luisteren naar de argumenten
Vaak gebaseerd op 'belief systems'

Bijv: ons aandeel is zo klein kijk naar China.....

- Wel discussie aangaan, onderliggende values naar boven halen
- Opdrachten geven naar feiten
- In the end: het moet toch!

Vervolg: borging & specialisatie

Praktische tips, onze leerpunten

- Verankering is een doorlopend process (aanhaken collega's etc., updaten stof etc).
- Visie en leiderschap! Creer tijd voor de docenten
- Capaciteit van docenten: haak aan bij momenten dat er al doorontwikkeling is.
- Eigenaarschap
- Maak het vak-eigen, vermijd generieke duurzaamheidsverhalen, werk bottom-up én top-down, kies wat past.

Naast verankering ook andere opties duurzaamheid in het programma te brengen.

Natuur aan het Stuur

Jongeren onderzoeken de relatie met natuur, hoe deze invloed heeft op de maatschappij.

[Natuur aan het Stuur: Word een Natuur Ambassadeur!](#)

Issue Killers

Jongeren werken aan maatschappelijke campagnes, ondersteund door marketing- en campagnebureaus

www.issuekillers.nl

Buitenkans, IVN

Jongeren ervaren hoe de natuur bijdraagt aan hun welzijn als onderdeel van een minor, cursus, keuzedeel, stage- of praktijkopdracht

ivn.nl/buitenkans

Waar te beginnen?

- Begin vanuit een visie: waartoe willen we studenten opleiden?
- Begin daar waar de energie zit!
- Begin simpel: kleine stappen

- Begin.....

Vragen?

l.w.rozendal@hva.nl

cas.smitsmans@therockgroup.biz)

HvA

TheRockGroup

